

584.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U s t a w a

z dnia 3 czerwca 1924 r.

o poczcie, telegrafii i telefonii.

Art. 1. Zakładanie, utrzymywanie i eksploatacja urządzeń pocztowych, telegraficznych i telefonicznych jest wyłącznym prawem Państwa.

Władzą, powołaną do wykonywania tego prawa, jest Minister Przemysłu i Handlu.

W rozumieniu niniejszej ustawy, o ile to nie jest inaczej zaznaczone, wyrażenia telegraf i telefon oznaczają także radiotelegraf i radjotelefon.

Art. 2. Prawo wyłączności państwowej co do poczty obejmuje w szczególności przyjmowanie, przesyłanie i doręczanie:

- a) listów i kartek pocztowych;
- b) czasopism i wydawnictw, wychodzących przynajmniej 12 razy do roku.

Postanowienie to dotyczy także tego rodzaju przesyłek, pochodzących z zagranicy.

Art. 3. Postanowieniom art. 2 nie podlegają:

- a) listy tak zamknięte, jak i otwarte, czasopisma i wydawnictwa, przesyłane za pośrednictwem umyślnego posłańca, o ile ani przesyłający, ani przynoszący nie trudnią się zawodowo zbieraniem, przynoszeniem i doręczaniem tych przesyłek, a posłaniec przynosi lub przewozi listy, czasopisma i wydawnictwa od

jednej tylko osoby i w drodze powrotnej przesyłek takich dla innych osób nie zabiera;

- b) czasopisma i wydawnictwa po roku od ich wydania.

Art. 4. W obrębie tej samej miejscowości dozwolone jest wysyłanie listów tak zamkniętych, jak i otwartych przez umyślnych posłańców; nie wolno jednak bez osobnego zezwolenia Ministra Przemysłu i Handlu otwierać zakładów dla rozsyłki wymienionych przesyłek.

Rozsyłka czasopism i wydawnictw w obrębie tej samej miejscowości lub w obrębie 15 klm. od miejsca wydania nie podlega zastrzeżeniu na rzecz Państwa.

Art. 5. Listów tak zamkniętych, jak i otwartych, pochodzących od różnych osób lub adresowanych do różnych osób, nie wolno wysyłać jako zbiorową przesyłkę bez względu na to, czy przewozu jej dokonywa się pocztą, czy też w inny sposób.

Art. 6. Poza czynnościami, zastrzeżonemi wyłączności (art. 2), Minister Przemysłu i Handlu ma prawo rozszerzyć działalność poczty na paczki i inne przedmioty, nadające się do transportu pocztowego, na przewóz osób i ich bagaży oraz na przekazywanie pieniędzy.

Art. 7. Prawo wyłączności państwowej co do telegrafu i telefonu obejmuje: zakładanie, utrzymywanie i eksploatację wszelkich urządzeń elektrycznych, służących do wysyłania, odbierania i przyjmowania wiadomości na odległość.

Postanowienie to dotyczy także wysyłania, odbierania i przyjmowania wiadomości na drodze elektrycznej w stosunkach z zagranicą.

Art. 8. Minister Przemysłu i Handlu jest upoważniony do udzielania, w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych, w zakresie ich kompetencji, osobom fizycznym i prawnym koncesji na zakładanie i eksploatację, a także zezwoleń na posiadanie i używanie urządzeń telegraficznych i telefonicznych, pod warunkami, określonymi w każdym poszczególnym wypadku koncesji lub zezwolenia, oraz do wyrażenia zgody na cedowanie tych koncesji i zezwoleń.

Jeżeli chodzi o urządzenia telegraficzne i telefoniczne, niezbędne dla potrzeb ruchu na kolejach prywatnych, Minister Przemysłu i Handlu winien udzielić koncesji w porozumieniu z Ministrem Kolei Żelaznych.

Urządzenia koncesjonowane winien koncesjonariusz utrzymywać w dobrym stanie.

Wydzierżawienie lub sprzedaż Transatlantycznej państwowej stacji radiotelegraficznej dokonane być może tylko w drodze ustawodawczej.

Każda koncesja na zakładanie i eksploatację i każde zezwolenie na posiadanie i używanie odbiorczych urządzeń radiotelegraficznych lub radiotelefonicznych musi zawierać warunek, aby aparaty odbiorcze we wszystkich swych częściach były budowane w kraju. Minister Przemysłu i Handlu może jednak udzielać koncesji i zezwoleń na radjostacje odbiorcze z zastosowaniem aparatów lub ich części pochodzenia zagranicznego pod warunkiem uiszcza-

nia przez koncesjonariuszy, względnie posiadaczy zezwoleń, dodatkowej opłaty, której wysokość ustanawia Minister Przemysłu i Handlu, mając na względzie rozwój i doskonalenie się rodzimego przemysłu radiotechnicznego.

Warunki udzielania zezwoleń na posiadanie i używanie radjostacji odbiorczych określi rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu, wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych. Zezwolenie takie może być cofnięte.

Minister Przemysłu i Handlu ma prawo kontroli, czy są dotrzymanywane warunki, pod którymi udzielono osobom prywatnym koncesji lub zezwolenia. Niedotrzymanie warunków, pod którymi udzielono koncesji lub zezwolenia, jakoteż naruszenie postanowień niniejszej ustawy uprawnia Ministra Przemysłu i Handlu do cofnięcia koncesji lub zezwolenia. Na żądanie Ministra Spraw Wewnętrznych lub Ministra Spraw Wojskowych winien Minister Przemysłu i Handlu w takich wypadkach cofnąć koncesję.

Art. 9. Zakładanie i używanie oddzielnych urządzeń telegraficznych i telefonicznych, potrzebnych dla własnych celów poszczególnym władzom i urzędom państwowym, odbywa się po uprzednim porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Jednakowoż Minister Spraw Wojskowych może zarządzić we własnym zakresie działania zakładanie, utrzymywanie i używanie oddzielnych urządzeń telegraficznych i telefonicznych, służących do celów obrony Państwa i do celów służbowych. Ministrowie Przemysłu i Handlu i Spraw Wojskowych ustalą zasady i wypadki, w których władze wojskowe czynić to będą jedynie po porozumieniu się z zarządem Poczty i Telegrafu.

Minister Kolei zaś ma prawo zarządzać we własnym zakresie działania dla celów służbowych kolei państwowych zakładanie, utrzymywanie i używanie oddzielnych urządzeń telegraficznych, telefonicznych i sygnałowych na terenach kolejowych.

Utrzymywanie i zawieszanie przewodów telegraficznych i telefonicznych, należących do rozmaitych władz i urzędów państwowych, cywilnych i wojskowych, a zawieszonych na wspólnych słupach, jako też utrzymywanie słupów odbywać się będzie na podstawie porozumienia Ministra Przemysłu i Handlu z innymi zainteresowanymi ministrami, z zachowaniem zasady, że utrzymywanie wykonywa tylko jeden z zainteresowanych zarządów. Zasada ta nie wyklucza jednak samodzielnego działania organów, każdego z zarządów przy usuwaniu zepsuć.

Art. 10. Bez koncesji wolno zakładać i utrzymywać w ruchu urządzenia telegraficzne i telefoniczne drutowe:

- a) właścicielom gruntów w obrębie granic jednego i tego samego gruntu lub między gruntami, od siebie oddzielonemi, a należącymi do tego samego właściciela, lub połączonymi we wspólnym zarządzie gospodarczym, o ile odległość ich od siebie nie przekracza 25 kilometrów w linii powietrznej i o nie przewody nie przechodzą przez drogę publiczną lub wodę publiczną; o zamierzonej budowie takich urządzeń winien właściciel gruntu donieść właściwej dyrekcji Poczty i Te-

legrafu, dołączając plan gruntu i budowy linii;

b) właścicielom domów i zakładów przemysłowych w obrębie realności dla wewnętrznego użytku;

c) okrętom dla wewnętrznego porozumiewania się.

Prawo kontroli nad takimi urządzeniami sprawuje Minister Przemysłu i Handlu.

Art. 11. Upoważniony do posiadania prywatnej stacji radiotelegraficznej lub radiotelefonicznej jest obowiązany do zachowania w tajemnicy wiadomości, które przejął, a które nie były dla niego przeznaczone, i ujawnić je może jedynie urzędowi państwowym.

Art. 12. Wytwórnice, zajmujące się produkcją aparatów radiotelegraficznych lub radiotelefonicznych, oraz przedsiębiorstwa, handlujące takimi aparatami, winny zarejestrować się w Generalnej Dyrekcji Poczty i Telegrafu oraz prowadzić szczegółowy wykaz tych aparatów i ich nabywców.

Nabywcy, z wyjątkiem państwowych władz cywilnych i wojskowych, muszą przy kupnie wykazać się koncesją lub zezwoleniem.

Art. 13. Przy zakładaniu urządzeń telegraficznych i telefonicznych przysługuje Państwu i jego organom prawo umieszczania, bez odszkodowania, przedmiotów technicznych na publicznych drogach, na placach, mostach, wodach i ich brzegach, oraz na gruntach kolejowych, tudzież prawo umieszczania takich przedmiotów, za odszkodowaniem, na prywatnych gruntach, pod i ponad niemi i używania do tych celów nieruchomości prywatnych. W razie niedojścia do skutku dobrowolnej umowy z prywatnymi właścicielami nieruchomości przysługuje Państwu prawo przymusu w drodze administracyjnej. Sprawy sporne co do wysokości odszkodowania rozstrzyga właściwy sąd na żądanie właściciela nieruchomości.

Takie same prawa przysługują koncesjonarzom prywatnych urządzeń telegraficznych i telefonicznych o charakterze publicznym, przeznaczonych do powszechnego użytku, w wykonywaniu warunków koncesji.

Art. 14. Zarządowi Poczty i Telegrafu przysługuje prawo umieszczania godeł, skrzynek listowych i automatów na wszystkich obiektach i miejscach dostępnych dla publiczności, bez uiszczania jakichkolwiek opłat na rzecz właścicieli.

Nikomu nie wolno używać godeł pocztowych, telegraficznych i telefonicznych, jako też sygnałów pocztowych bez zezwolenia zarządu Poczty i Telegrafu.

Godła ustala Rada Ministrów na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu.

Art. 15. Tajemnica listów i innych przesyłek pocztowych, telegramów i rozmów telefonicznych jest nienaruszalna.

Za naruszenie tajemnicy uważa się również udzielanie jakichkolwiek wiadomości osobom trzecim o przesyłkach pocztowych i korespondencji telegraficznej i telefonicznej.

Zatrzymywanie, przeglądanie, zajęcie i otwieranie przesyłek pocztowych oraz telegramów i udzie-

lanie o nich wiadomości jest dopuszczalne tylko w wypadkach, prawem przewidzianych.

Postanowienia ustępu 1 — 3 niniejszego artykułu mają zastosowanie również do koncesjonariuszy prywatnych urządzeń telegraficznych i telefonicznych, przeznaczonych do powszechnego użytku, oraz do ich personelu.

Uszkodzone przesyłki pocztowe, z wyjątkiem listów zamkniętych, jako też przesyłki nie doręczalne, mogą być otwarte przez urzędy pocztowe w trybie, przewidzianym ordynacją pocztową.

Odnośnie do korespondencji zagranicznej przepisy trzech pierwszych ustępów niniejszego artykułu mają zastosowanie wyłącznie na zasadach wzajemności.

Przesyłki, nadawane w stanie otwartym, nie korzystają z ochrony tajemnicy pocztowej; nie uwalnia to atoli poczty od zachowania tajemnicy tej korespondencji wobec osób prywatnych.

Art. 16. Przesyłek, powierzonych poczcie, nie wolno ze skutkiem prawnym zająć ani sądownie, ani w jakikolwiek inny sposób, ani też obciążyć zastawem, dopóki nie będą oddane odbiorcy lub zwrócone nadawcy.

Wyjątki dopuszczalne są tylko na podstawie obowiązujących ustaw państwowych.

Art. 17. Minister Przemysłu i Handlu oznacza opłaty i określa warunki, pod jakimi odbywać się ma przyjmowanie, przesyłanie i doręczanie przesyłek pocztowych i telegramów oraz używanie telefonów, nie naruszając konwencji międzynarodowych.

Warunki te zawierać będą ordynacje: pocztowa, telegraficzna i telefoniczna.

W przedmiocie odpowiedzialności Skarbu Państwa za przyjęte w obrocie wewnętrznym do przewozu przesyłki pocztowe i za telegramy obowiązują — aż do czasu osobnego ustawowego unormowania tejże odpowiedzialności — przepisy rozporządzenia Ministra Poczty i Telegrafów z dnia 29 sierpnia 1919 r. w przedmiocie odpowiedzialności zarządu pocztowego za krajowe przesyłki pocztowe i telegramy (Dz. U. R. P. № 78 poz. 441).

Przepisy rozporządzenia, wyżej wymienionego, mają analogiczne zastosowanie do służby telefonicznej.

Minister Przemysłu i Handlu władny jest podwyższać lub zniżać wysokość odszkodowań, przewidzianych w powołanym wyżej rozporządzeniu Ministra Poczty i Telegrafów.

Prawa abonentów państwowych urządzeń telefonicznych mogą być cedowane na osoby trzecie tylko w wypadkach i pod warunkami, które określi Minister Przemysłu i Handlu.

Osoby fizyczne lub prawne, które otrzymają koncesję lub zezwolenie na urządzenia telegraficzne lub telefoniczne w myśl art. 8 niniejszej ustawy, obowiązane są przez cały czas trwania koncesji lub zezwolenia uiszczać za używanie lub eksploataowanie urządzeń opłatę, której wysokość oznacza Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Minister Przemysłu i Handlu władny jest zwalniać z tych opłat instytucje naukowe i osoby, pracujące naukowo.

Art. 18. Każdy ma prawo do korzystania z urządzeń pocztowych, telegraficznych i telefonicznych państwowych i koncesjonowanych, przeznaczonych do powszechnego użytku, pod warunkami, określonymi w ordynacjach pocztowej, telegraficznej i telefonicznej, względnie w dokumentach koncesyjnych.

Prywatny ruch pocztowy, telegraficzny i telefoniczny może być rozporządzeniem Rady Ministrów czasowo wstrzymany lub ograniczony na całym obszarze Państwa lub na jego części.

Art. 19. Kolejowe urzędy telegraficzne wykonywają pomocniczo służbę telegraficzną nadawczą i oddawczą w zakresie płatnych telegramów państwowych i prywatnych, o ile to ze względu na techniczne urządzenia i ich obsługę jest możliwe bez uszczerbku dla ruchu kolejowego.

Warunki wykonywania tej służby określi rozporządzenie, które wyda Minister Przemysłu i Handlu wspólnie z Ministrem Kolei Żelaznych.

Art. 20. Należności pocztowe, telegraficzne i telefoniczne z tytułu niezapłaconego lub niedopłaconego porta i innych opłat pocztowych, telegraficznych i telefonicznych ściągane być mogą w drodze administracyjnej podobnie jak należności skarbowe.

Art. 21. Minister Przemysłu i Handlu ma wyłączne prawo wydawania znaczków pocztowych, nadruków pocztowych, nalepek i płatnych druków pocztowych, telegraficznych i telefonicznych oraz oznaczenia ich wartości.

Nalepki i płatne druki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne mogą być wydawane przez osoby prywatne tylko dla własnego użytku, za zezwoleniem Ministra Przemysłu i Handlu.

Wytwarzanie, sprzedaż i rozpowszechnianie znaczków, nadruków, nalepek i druków, naśladujących znaczki pocztowe, nadruki pocztowe, nalepki i płatne druki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne w ten sposób, że mogłyby być uważane za wydane przez zarządy pocztowe, jest wzbronione.

Pod względem ochrony prawnej znaczki, nalepki i nadruki pocztowe, wydane przez zarządy pocztowe zagraniczne, traktowane są narówni ze znaczkami, nalepkami i nadrukami pocztowymi krajowymi.

Art. 22. Pokwitowania pocztowe, telegraficzne i telefoniczne tak nadawcze, jak oddawcze są dokumentami publicznymi.

Art. 23. 1. Służbowe przesyłki pocztowe, telegramy i rozmowy telefoniczne władz, urzędów i organów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych są wolne od opłat.

2. Od opłat pocztowych są wolne:

- a) przesyłki, dotyczące jeńców wojennych i osób internowanych, jakoteż przesyłki, przeznaczone dla tych osób lub przez nie wysyłane w granicach, ustalonych światową umową pocztową;
- b) przesyłki poczty polowej w granicach, określonych przepisami dla poczt polowych.

3. Od opłaty telegraficznej są wolne:

- a) telegramy meteorologiczne Państwowego Instytutu Meteorologicznego w Warszawie, jego stacji i obserwatorów;
- b) telegramy, wysyłane przez jakiegokolwiek osoby prywatne do właściwych władz państwowych o pomoc w wypadkach napadów rabunkowych, pożarów, powodzi, katastrof kolejowych i innych nieszczęść, spowodowanych żywiołowymi zdarzeniami;
- c) telegramy władz wojskowych w czasie mobilizacji i wojny.

4. Od opłaty telefonicznej są wolne:

- a) rozmowy telefoniczne władz wojskowych w czasie mobilizacji i wojny;
- b) doniesienia telefoniczne, wysyłane trybem i w wypadkach, przewidzianych w ust. 3 lit. b) tego artykułu.

Pozatem nikt nie ma prawa do bezpłatnego korzystania z poczty, telegrafu i telefonu.

Wysokość należności, jakie płacić ma Poczta Kasa Oszczędności zarządowi Poczty i Telegrafu za jego świadczenia w myśl art. 5 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o Pocztovej Kasie Oszczędności (Dz. U. R. P. № 48 poz. 297) i Rozdziału VI Statutu Organizacyjnego Pocztovej Kasy Oszczędności, ogłoszonego w wymienionym Dz. Ust. Rz. P., określi corocznie Rada Ministrów na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu.

Opłaty pocztowe za zwykle i polecane przesyłki listowe innych władz i urzędów państwowych, jak również opłaty pocztowe za zwykle i polecane przesyłki listowe władz i urzędów samorządowych, nadawane w wykonaniu połączzonego zakresu działania, będą uiszczane ryczałtem przez zwierzchnie państwowe władze centralne.

Wysokość ryczałtów ustala Minister Przemysłu i Handlu.

Warunki i zasady ryczałtowania określi rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu.

Art. 24. Nieruchomości prywatne lub ich części, będące w użytku poczty, telegrafu i telefonu, są wolne od kwaterunku i rekwizycji, ruchomości — od rekwizycji i zajęcia.

Art. 25. Poczta ma prawo do bezpłatnego używania promów.

Poczta jest zwolniona od opłat mytniczych, kopytkowych i mostowych i nie może być pociągana do udziału w kosztach budowy i utrzymania dróg publicznych.

Art. 26. W razie powodzi, zasp śnieżnych lub innych szczególnych trudności w przebyciu dróg publicznych poczta ma prawo używać dróg prywatnych. Nadto poczta ma prawo w tych wypadkach przejeżdżać przez prywatne grunty i łąki przy zachowaniu przez właścicieli prawa żądania odszkodowania.

Art. 27. Na dany sygnał pocztowy muszą być bezzwłocznie otwierane rogatki, zapory oraz dokonywane przewozy promami, a wszystkie zaprzęgi mają ustępować na drogach, o ile to może nastąpić bez widocznego niebezpieczeństwa. Odnosnie do otwierania zapór kolejowych obowiązują przepisy kolejowe.

Mieszkańcy przydrożni obowiązani są na wezwanie pośpieszyć pocztom z pomocą za stosownem wynagrodzeniem, które na żądanie wyznaczy zarząd Poczty i Telegrafu.

Art. 28. Winny zakładania lub utrzymywania w ruchu urządzeń pocztowych, telegraficznych i telefonicznych wbrew postanowieniom niniejszej ustawy, jeżeli dany czyn według ustaw karnych nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą, będzie karany więzieniem do sześciu miesięcy i grzywną do pięciu tysięcy złotych, lub jedną z tych kar.

Na obszarze, na którym obowiązuje austriacki kodeks karny z roku 1852, orzeka się zamiast więzienia areszt ścisły.

Równocześnie z karą można orzec konfiskatę urządzeń na rzecz Państwa.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 29. Winny przyjmowania, przesyłania lub doręczania przedmiotów, w art. 2 wymienionych, a nie wyjętych z pod prawa wyłączności państwowej w art. 3, będzie karany grzywną do tysiąca złotych, o ile dany czyn według ustaw karnych nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą.

Jeżeli winny dopuszcza się czynu, wymienionego w ustępie pierwszym tego artykułu, zawodowo, będzie karany aresztem do jednego miesiąca, obok którego można orzec grzywną do tysiąca złotych.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 30. Winny umyślnego przeszkadzania organom państwowym w wykonywaniu kontroli zgodnie z niniejszą ustawą, jeżeli dany czyn według ustaw karnych nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą, będzie karany aresztem do jednego miesiąca i grzywną do tysiąca złotych, lub jedną z tych kar.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 31. Winny sprzedaży znaczków pocztowych i płatnych druków pocztowych, telegraficznych i telefonicznych po cenie wyższej od nominalnej, o ile dany czyn według ustaw karnych nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą, będzie karany aresztem do jednego miesiąca i grzywną do tysiąca złotych, lub jedną z tych kar.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 32. Winny przekroczenia postanowień art. 5, art. 8 ustęp 3, art. 11, art. 12, art. 21 ust. 2 i 3 i art. 27 tej ustawy, o ile przekroczenie to według ustaw karnych nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą, będzie karany grzywną do wysokości pięciu tysięcy złotych.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 33. Państwowe, cywilne i wojskowe, jako też samorządowe władze i urzędy mają obowiązek udzielania pomocy w wykonywaniu czynności urzędowych, pozostających w związku z utrzymaniem ruchu pocztowego, telegraficznego i telefonicznego.

Art. 34. Zarządy kolei państwowych i prywatnych są obowiązane, na żądanie zarządu Poczty i Telegrafu:

- a) dostarczać na stacjach kolejowych, za umówioną opłatą, potrzebnych i odpowiednio przystosowanych lokali, magazynów i placów na cele pocztowe, telegraficzne i telefoniczne, skutecznie żądane przez zarządy Poczty i Telegrafu przeróbki w wynajętych lokalach za zwrotem kosztów;
- b) wykonywać bezpłatnie konserwację technicznych urządzeń kolejowych, wybudowanych dla celów pocztowych;
- c) urządzać bezpłatnie dogodny dostęp z peronów do wszystkich torów, na których odbywa się ładowanie poczty;
- d) dostarczać za zwrotem kosztów własnych, na żądanie zarządu Poczty i Telegrafu, materiałów opałowych dla lokali, używanych na stacjach kolejowych dla celów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych;
- e) wydzierżawiać, w miarę rozporządzalności, place pod budowę domów mieszkaniowych dla funkcjonariuszy zarządu Poczty i Telegrafu i na inne potrzeby w służbie pocztowej, telegraficznej i telefonicznej;
- f) przy projektowaniu nowych i przebudowie lub rozszerzaniu istniejących stacji kolejowych uwzględniać potrzeby zarządu Poczty i Telegrafu.

Czasowe rozmieszczanie wzdłuż toru kolejowego, na wolnym powietrzu lub pod dachem, materiałów, służących do utrzymania linii telegraficznych i telefonicznych zarządu Poczty i Telegrafu, nie podlega opłacie.

Art. 35. Zarządowi Poczty i Telegrafu przysługuje prawo przewozu ładunku pocztowego wszystkimi stałymi pociągami kolei państwowych i prywatnych. Organom zarządu Poczty i Telegrafu przysługuje prawo wolnego dostępu na perony i tory kolejowe, gdzie tego wymagają ich obowiązki służbowe.

Odnośnie do przewozu ładunków pocztowych w oddzielnych wagonach, to zarządy kolei państwowych i prywatnych są obowiązane, na żądanie zarządu Poczty i Telegrafu:

- a) włączać do każdego stałego pociągu pasażerskiego wagon pocztowy; włączenie drugiego wagonu pocztowego wymaga porozumienia zarządu Poczty i Telegrafu z zarządem kolejowym; obowiązek zarządu kolejowego przewiezienia ładunku pocztowego i wagonów pocztowych nie odnosi się do pociągów zbytkowych (luksusowych);
- b) dostarczać odpowiedniego przedziału w wagonie kolejowym do przewiezienia ładunku, czy to pod zamknięciem, czy to pod dozorem funkcjonariusza pocztowego i urządzać przedziały w wagonach kolejowych dla celów pocztowych za zwrotem kosztów;
- c) przewozić zamknięte odsyłki pocztowe przez konduktorów kolejowych;
- d) dostarczać krytych wagonów towarowych do przewozu ładunku pocztowego w pociągach

mieszanych i towarowych, a w pociągach osobowych po uprzednim porozumieniu między obu zarządami;

- e) ogrzewać i oświetlać wagony pocztowe, przedziały pocztowe oraz oświetlać konwojowane wagony towarowe.

Art. 36. Jeżeli wagon pocztowy lub wagon kolejowy z przedziałem pocztowym z powodu uszkodzenia lub innej przyczyny musi być wycofany z obiegu, zarząd kolejowy jest obowiązany:

- a) włączać zamiast niego inny wagon pocztowy lub wagon kolejowy lub wreszcie wyznaczyć stosowne miejsce dla przewozu ładunku pocztowego lub przynajmniej poczty listowej w tym samym lub w zastępczym pociągu;
- b) udzielić pomocy przy przeładowaniu poczty.

Art. 37. Wagonów pocztowych z kompletnym urządzeniem wewnętrznym dostarcza zarząd Poczty i Telegrafu; wagony te mają być zgodne z planami, rysunkami i opisami, zatwierdzonymi przez Ministerstwo Kolei, i muszą odpowiadać warunkom technicznym, dotyczącym budowy taboru Polskich Kolei Państwowych.

Art. 38. Konserwację i naprawę bieżącą wagonów pocztowych i ich wewnętrznego urządzenia, jako też naprawę przedziałów pocztowych w wagonach kolejowych uskutecznia zarząd kolejowy na rachunek zarządu Poczty i Telegrafu, za zwrotem kosztów.

Koszty naprawy uszkodzonych wagonów i przedziałów pocztowych i odszkodowanie za zniszczone wagony i przedziały pocztowe ponosi zarząd kolejowy, jeżeli to uszkodzenie, względnie zniszczenie, nastąpiło z winy organów kolejowych.

Art. 39. Czyszczenie wewnętrzne wagonów pocztowych i przedziałów pocztowych, urządzonych w wagonach kolejowych, uskutecznia zarząd Poczty i Telegrafu.

Czyszczenie zewnętrzne uskutecznia zarząd kolejowy na własny rachunek.

Art. 40. Przejazd funkcjonarjuszów pocztowych, zajętych służbowo w wagonach pocztowych, przedziałach pocztowych wagonów kolejowych lub w krytych wagonach towarowych odbywa się bezpłatnie.

Art. 41. Wysokość należności, jakie zarząd Poczty i Telegrafu ma płacić zarządowi kolejowemu:

- a) za przewóz wagonów pocztowych, krytych wagonów towarowych z ładunkiem pocztowym oraz za używanie przedziałów w wagonach kolejowych;
- b) za przewóz zamkniętych odsyłek listowych przez konduktorów kolejowych i
- c) za ogrzewanie i oświetlanie wagonów pocztowych, przedziałów pocztowych w wagonach kolejowych i za oświetlanie konwojowanych wagonów towarowych ustala Minister Kolei w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 42. Odpowiedzialność zarządu kolejowego wobec zarządu Poczty i Telegrafu za oddane zarządowi kolejowemu do przewozu przesyłki pocztowe

określi Minister Kolei Żelaznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 43. Kolejowe rozkłady jazdy układa zarząd kolejowy w porozumieniu z zarządem Poczty i Telegrafu i o ile możliwości dostosowuje miejsce i czas postoju pociągów do potrzeb ruchu pocztowego.

Art. 44. Państwowe i prywatne zarządy Żeglugi Wodnej są obowiązane dostarczać zarządowi Poczty i Telegrafu, za umówioną opłatą, w obrębie budowli portowych i w taborze osobowym, oświetlonych i ogrzanych pomieszczeń dla urządzeń pocztowych, telegraficznych i telefonicznych. Ilość, rozmiary i przeznaczenia tych pomieszczeń ustalone będą we wzajemnym porozumieniu zarządu Poczty i Telegrafu i zarządów Żeglugi.

Zarządowi Poczty i Telegrafu przysługuje prawo przewozu przesyłek pocztowych przez własne organa lub obsługę statków wszystkimi środkami, służącymi do Żeglugi Wodnej. Należytość za te przewozy ustali Minister Przemysłu i Handlu z zarządami Żeglugi.

Organom zarządu Poczty i Telegrafu przysługuje prawo wolnego dostępu do tych części portów, w których ładuje się przesyłki pocztowe, i korzystania ze wszystkich urządzeń portowych, należących do przedsiębiorstw, celem przewiezienia ładunku pocztowego oraz załadowania i wyładowania ze statków.

Art. 45. Wszelkie koncesjonowane przewozowe przedsiębiorstwa zaprzęgowe i samochodowe są obowiązane, na żądanie zarządu Poczty i Telegrafu, przewozić ładunek pocztowy przy pomocy własnych organów lub pod dozorem funkcjonarjuszów pocztowych, przedsiębiorstwa zaś samolotowe — za pośrednictwem własnych organów.

Wysokość wynagrodzenia, po uwzględnieniu przyznanych zarządowi Poczty i Telegrafu praw w koncesji, ustali zarząd Poczty i Telegrafu w porozumieniu z odnośnymi przedsiębiorstwami.

Art. 46. Wydawanie przedsiębiorstwom, posługującym się prądem silnym, pozwoleń na budowę ich urządzeń winno być poprzedzone opinią zarządu Poczty i Telegrafu odnośnie do wpływu prądu na państwowe urządzenia telegraficzne i telefoniczne, służące do powszechnego użytku lub utrzymywane przez Zarząd Poczty i Telegrafu.

Koszty urządzeń, potrzebnych dla zabezpieczenia od szkodliwego wpływu prądu silnego przewodów telegraficznych i telefonicznych, wymienionych w pierwszym ustępie, ponosi ta strona, która później buduje swe urządzenia.

Jeżeli do utrzymywania w ruchu zakładu elektrycznego o silnym prądzie potrzebna jest koniecznie osobna sieć telefoniczna, Minister Przemysłu i Handlu winien w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych udzielić koncesji, przewidzianej w art. 8 niniejszej ustawy.

Przedsiębiorstwa, posługujące się prądem silnym, są obowiązane do wykonania lub do zezwolenia na wykonanie odpowiednich urządzeń, koniecznych do zabezpieczenia urządzeń telegraficznych lub telefonicznych od wpływu prądu silnego.

Art. 47. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Równocześnie tracą moc obowiązującą: ustawa z dnia 27 maja 1919 r. o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu (Dz. P. P. P. № 44 poz. 310), art. 11 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o Pocztowej Kasie Oszczędności (Dz. U. R. P. № 48 poz. 297) i ustęp ostatni Rozdziału V Statutu Organizacyjnego Pocztowej Kasy Oszczędności, ogłoszonego w Dz. U. R. P. z roku 1920 № 48 poz. 297, art. 7 ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. w sprawie wydawania Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. № 66 poz. 400), drugie zdanie art. 6 ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych chorób, występujących nagminnie (Dz. U. R. P. № 67 poz. 402) i wszelkie inne postanowienia prawne sprzeczne z niniejszą ustawą.

Postanowienia tej ustawy w niczem nie naruszają mocy postanowień ustawy z dnia 18 grudnia 1920 r. o pocztach, radjotelegrafach, telegrafach i telefonach w czasie wojny (D. U. R. P. z r. 1921 № 7 poz. 36).

Przywraca się moc obowiązującą przepisów uchylonych art. 11 ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu (Dz. P. P. P. № 44 poz. 310), w szczególności przepisów karnych, dotyczących podrabiania i przerabiania znaczków pocztowych (marek).

Art. 48. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Przemysłu i Handlu w porozumieniu z innymi zainteresowanymi ministrami, a wykonanie artykułów 28, 29, 30, 31 i 32 — Ministrowi Sprawiedliwości.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów: *W. Grabski*

Minister Przemysłu i Handlu: *Józef Kiedroń*

Minister Sprawiedliwości: *W. Wyganowski*
